

STALIŠČA IN POBUDE SLOVENSKE OGLAŠEVALSKE ZBORNICE – SOZ K PREDLOGU NOVEGA ZAKONA O MEDIJIH, ZMed -1

UVODOMA

Po skrbnem pregledu predloga ZMed-1 menimo, da je primeren za nadaljnjo obravnavo pod pogojem, da bodo nekatera področja deležna ponovnega resnega razmisleka in potrebnih dopolnitev oziroma sprememb.

Z vidika Slovenske oglaševalske zbornice, osrednje stanovske organizacije na področju oglaševanja in tržnega komuniciranja, v njenem okviru pa v prvi vrsti Slovenskega združenja medijev, smo se pri pripravi stališč, pripomb in predlogov osredotočili na:

- **državno pomoč medijem** in v tem okviru še zlasti **višino sredstev, pristop k dodeljevanju sredstev ter pogoji za pridobitev državne pomoči za tiskane medije in digitalni prehod ter državne pomoči za digitalne medije**: predlagamo, da se postopek dodelitve finančne podpore uredi na način, ki bo omogočal objektivno sestavo komisije in objektivno podeljevanje denarja (v rokah strokovnjakov, na podlagi merljivih kriterijev) ter da se spremenijo pogoji za dodelitev državne pomoči za tiskane medije in digitalne medije tako, da izdajatelji, ki občasno izdajajo tiskane različice svojih digitalnih platform ne bodo zaradi tega prekludirani pri zaprositvi za državne pomoči,
- **ureditev področja umetne inteligence**: kjer zaradi hitrega razvoja na področju sistemov UI predlagamo, da bi bilo potrebno jasno označevati in posebej ločiti od drugih programskih vsebin medija le vsebine, pri ustvarjanju oziroma produkciji katerih so bili v pretežni meri uporabljeni sistemi generativne umetne inteligence, ter
- **združevanje radijskih postaj v radijske mreže in dodatna dajatev AKOS** za izdajatelje radijskih programov v luči obstoječih radijskih mrež.

Odločili smo se, da v glavnini primerov k posameznim členom podamo ključne pomisleke, dileme in predloge, ob tem pa nas je vodilo tudi načelo, da morajo biti določila zakona zapisana na način, ki omogoča / zagotavlja nedvoumnost njihovega razumevanja in izvajanja v praksi s strani vseh deležnikov. Prav tako je jasnost in nedvoumnost določil zelo pomembna tudi z vidika nadzora. Le tako se lahko prepreči njihova preširoka ali celo napačna interpretacija s strani pristojnih organov.

V nadaljevanju so navedeni natančnejši predlogi sprememb in dopolnitev določenih členov, katerih ureditev je še posebej pomembna za delovanje in obstoj naših članov.

K 8. členu predloga ZMed-1 (vpis v razvid samostojnih novinarjev)

Drugi odstavek 8. člena določa:

*»(2) V razvid iz prejšnjega odstavka se vpiše, kdor izpolnjuje naslednje pogoje:
- da ima izkaz o aktivnem znanju slovenskega jezika, če ni državljan Republike Slovenije;
- da ima dokazila o objavah v medijih;
- da opravlja novinarsko dejavnost kot edini ali glavni poklic za polni ali polovični delovni čas;
- da mu ni s pravomočno sodno odločbo prepovedano opravljanje te dejavnosti;
- da ne opravlja dejavnosti ali sodeluje pri opravljanju dejavnosti, ki so v nasprotju z naravo novinarskega dela, kot jih določajo mednarodni strokovni in etičnimi standardi novinarske dejavnosti (na primer marketinška svetovanja, PR svetovanja, oglaševanje izdelkov ali storitev).«*

V 2. alineji drugega odstavka tega člena bi bilo potrebno opredeliti minimalno število objav v medijih, ki je eden od pogojev za pridobitev statusa samostojnega novinarja.

Menimo, da je v 4. alineji potrebno **črtati »da opravlja novinarsko dejavnost za polni ali polovični delovni čas«** oziroma ta del ustrezno preoblikovati, da se npr. glasi »v časovnem obsegu, ki je primerljiv s polovičnim ali polnim delovnim časom«.

Menimo tudi, da je **potrebno dodati alinejo, iz katere bo razvidno, ali sta status samostojnega novinarja in novinarja, zaposlenega po pogodbi o zaposlitvi ali drugi obliki delovnega razmerja, izključujoča**. Glede na izkušnje ob obravnavah faktičnih delovnih razmerij so namreč tako inšpektorji kot tudi sodišča odločila, da je samostojni novinar ne glede na njegov status lahko v faktičnem delovnem razmerju. Ker zagovarjamo stališče, da bi morala biti ta dva položaja nezdružljiva, si želimo jasne razmejitve med novinarjem s statusom samostojnega novinarja in novinarjem v delovnem razmerju oziroma drugim statusom (npr. s. p.).

K 15. členu predloga ZMed-1 (postopek dodelitve finančne podpore)

Prvi in tretji odstavek 13. člena določata:

»(1) O razdelitvi sredstev za namene iz prvega in drugega odstavka 13. člena tega zakona odloča pristojni minister na predlog strokovne komisije in na podlagi izvedenega postopka javnega poziva ali javnega razpisa. Kolikor niso vprašanja postopkov javnih pozivov ali javnih razpisov v tem zakonu drugače urejena, se zanje smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja uresničevanja javnega interesa za kulturo.

(3) Člane strokovne komisije izmed strokovnjakov za področje medijev imenuje pristojni minister v skladu z zakonom, ki ureja uresničevanja javnega interesa za kulturo. Člani strokovne komisije ne morejo biti:

- funkcionarji, poslanci in člani vodstev ali izvršilnih organov političnih strank;*
- delavci, zaposleni v državnih organih;*
- delavci, ki imajo z izdajateljem medija ali oglaševalsko organizacijo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali sklenjeno drugo dolgotrajno sodelovanje na podlagi pogodb civilnega prava;*
- osebe, ki imajo v lasti več kot en odstotek kapitala ali upravljaljskih oziroma glasovalnih pravic v premoženju izdajatelja medija ali v oglaševalski organizaciji.«*

Menimo, da določila prvega v povezavi z določili tretjega odstavka 15. člena vsakokratnemu ministru, torej vladajoči politični opciji, podeljujejo pooblastila v prevelikem obsegu, da bi bilo moč zagotoviti, da ne prihaja do razdeljevanja finančne podpore medijem tudi z vidika favoriziranja trenutni vladajoči politični opciji bližjih medijev. Posledično bi lahko določila imela nasproten učinek od njihovega namena – torej preprečevanja nedopustnega vpliva politike na svobodo medijev. Preko financiranja iz proračunskih sredstev / postopka dodelitve finančne podpore bi se lahko izvajal tudi politični in druge oblike pritiska na medije.

Pozdravljamo predlog, da naj vsakokratni minister o razdelitvi sredstev iz naslova finančne podpore ne bi odločal arbitrarno, ampak **na predlog strokovne komisije, ki bi moral biti za ministra zavezujoč**.

Vendar pa je tudi imenovanje članov strokovnega sveta **v izključni pristojnosti ministra, opredelitev, kdo so člani, pa bistveno preohlapna**, da bi bilo mogoče trditi, da zgolj vzpostavitev instituta strokovnega sveta zagotavlja, **da se finančna podpora medijem ne bi mogla zlorabiti za nedopusten vpliv in pritisk na medije** s strani vsakokratne vladajoče politične opcije, saj sta »škarje in platno« v celoti v rokah vsakokratnega ministra.

Menimo, da **mora zakon na sistemski ravni zagotoviti transparentnost in politično neodvisnost** pri dodeljevanju sredstev iz naslova finančne podpore medijem ter vzpostaviti mehanizem, da se v največji možni meri prepreči morebitno arbitrarno odločanje, zato predlagamo, da se **15. člen dopolni z določili, ki bodo opredelila, kdo predlaga člane strokovne komisije, predlogi pa naj bodo za ministra zavezujoči**.

Predlagamo, da kandidate za člane strokovne komisije na poziv ministra predlagajo:

- člana iz vrst izdajateljev medijev predlaga Slovensko združenje medijev pri SOZ,
- člane iz vrst novinarjev predlagata Društvo novinarjev Slovenije in Združenje publicistov in novinarjev (vsak po enega kandidata, minister mora imenovati vsaj enega)
- člane iz vrst strokovnjakov, poznavalcev medijev iz akademskega okolja, predlagajo: FDV Univerze v Ljubljani, Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem, oddelek za medijske študije, ter Fakulteta za uporabne družbene študije v okviru podiplomskega študijskega programa mediji in novinarstvo (vsak po enega kandidata, minister mora imenovati vsaj enega),
- člana iz vrst strokovnjakov za medijsko načrtovanje in medijski zakup predlaga Slovensko združenje oglaševalskih agencij pri SOZ,
- člana iz vrst civilne družbe predlagajo npr. Pravna mreža za varstvo demokracije ter druge relevantne nevladne organizacije (minister mora imenovati vsaj enega),
- Ministrstvo za kulturo oz. pristojni minister lahko imenuje dodatna 2 člana po lastnem izboru.

Hkrati predlagamo, da zakon definira vsaj osnovna ključna merila, ki so objektivno merljiva (npr. doseg) in katere mora komisija upoštevati pri dajanju svojih ocen.

Sklepno

Predlagamo, da se **prvi in tretji odstavek 15. člena definirata na način, ki bo omogočal objektivno sestavo komisije in objektivno podeljevanje denarja (v rokah strokovnjakov, na podlagi merljivih kriterijev)**, na način, kot je predlagan zgoraj.

K 16. členu predloga Zmed-1 (državna pomoč za tiskane medije in digitalni prehod) in 17. členu predloga ZMed-1 (državna pomoč za digitalne medije)

Drugi odstavek 16. člena določa:

»(2) Do sredstev iz tega člena so upravičeni nacionalni in regionalni splošno-informativni tiskani mediji, ki poleg osnovnih pogojev iz prvega odstavka 14. člena tega zakona izpolnjujejo tudi naslednje posebne pogoje:

- so vpisani v razvid medijev;
- **izhajajo najmanj 12-krat na leto;**
- imajo minimalno naklado 1500 izvodov;
- izhajajo v slovenščini;
- namenjeni so splošni javnosti v Republiki Sloveniji;
- objavljajo večinski delež izvornih, lastnih uredniških vsebin, s katerimi pokrivajo širok nabor aktualnih družbenih, političnih, gospodarskih in kulturnih tem;
- so pod enakimi pogoji dostopni širši javnosti in skrbijo za dostopnost za ljudi z invalidnostmi;
- imajo neodvisno uredniško politiko;
- imajo v uredništvu zaposlenih najmanj toliko oseb, da njihov skupni delovni čas ustreza vsaj petim zaposlenim za polni delovni čas;
- ponujajo naročniški model že najmanj 24 mesecev pred oddajo vloge na javni poziv oziroma javni razpis.«

Drugi odstavek 17. člena določa:

»(2) Do sredstev iz tega člena so upravičeni digitalni mediji, ki poleg osnovnih pogojev iz prvega odstavka 14. člena tega zakona izpolnjujejo tudi naslednje posebne pogoje:

- so vpisani v razvid medijev;
- izhajajo v slovenščini;
- imajo minimalni doseg 20.000 uporabnikov;

- namenjeni so splošni javnosti v Republiki Sloveniji;
- periodično objavljajo večinski delež izvornih, lastnih uredniških vsebin, s katerimi pokrivajo širok nabor aktualnih družbenih, političnih, gospodarskih in kulturnih tem;
- so pod enakimi pogoji dostopni širši javnosti in skrbijo za dostopnost za ljudi z invalidnostmi;
- imajo neodvisno uredniško politiko;
- v uredništvu imajo zaposlenih najmanj toliko oseb, da njihov skupni delovni čas ustreza vsaj trem zaposlenim za polni delovni čas;
- **delujejo izključno na digitalnih platformah.**

Predlagamo, da se:

- v drugem odstavku 16. člena spremeni druga alineja, ki določa, da so do sredstev iz tega člena upravičeni nacionalni in regionalni splošno-informativni tiskani mediji, **ki izhajajo najmanj 12-krat na leto, tako da se zmanjša zahteva glede njihove pogostosti izhajanja (periodiko naj se zmanjša na npr. 4-krat na leto)** ali pa
- da se v drugem odstavku 17. člena črta zadnja alineja, ki določa, da so do sredstev iz tega člena upravičeni digitalni mediji, ki poleg osnovnih pogojev iz prvega odstavka 14. člena izpolnjujejo med drugim tudi pogoj, **da delujejo izključno na digitalnih platformah.**

Tako določeni pogoji namreč omejujejo marsikaterega izdajatelja, ki občasno izdaja tiskane različice svojih digitalnih platform, da ta ne more zaprositi ne za državno pomoč za tiskane medije in digitalni prehod niti za državno pomoč za digitalne medije. Tako pa se dodatno omejuje možnosti pomoči tiskanim medijem, ki so na sodobnem trgu tisti, ki jo najbolj potrebujejo.

K 18. členu predloga ZMed-1 (razvid medijev)

Prvi odstavek 18. člena določa:

»(1) Pristojno ministrstvo kot uradno evidenco upravlja razvid medijev, v katerem obdeluje naslednje podatke:

- ime medija;
- datum pričetka izdajanja oziroma delovanja medija;
- ime in priimek izdajatelja, stalno prebivališče in davčna številka, če je izdajatelj fizična oseba;
- firma izdajatelja, sedež, davčna številka in matična številka, če je izdajatelj pravna oseba;
- ime in priimek odgovorne osebe izdajatelja, če je izdajatelj fizična oseba, oziroma ime in priimek zakonitega zastopnika, če je izdajatelj pravna oseba;
- kontaktni podatki izdajatelja (telefonska številka, elektronski naslov);
- vrst in časovni interval razširjanja medija;
- ime in priimek odgovornega urednika;
- sedež uredništva oziroma stalno prebivališče odgovornega urednika, če funkcijo uredništva opravlja odgovorni urednik sam;
- prevladujoče vrste programskih vsebin, ki jih medij zagotavlja oziroma razširja;
- način in območje razširjanja programskih vsebin;
- jezik razširjanja programskih vsebin;
- **vire in način financiranja medija;**
- znesek sredstev, ki jih je izdajatelj prejel s strani oseb javnega prava ali subjektov pod prevladujočim vplivom osebe javnega prava, z navedbo financerja, namena prejetja sredstev in pravne podlage za prejetje oziroma izplačilo sredstev;
- skupni letni znesek javnih sredstev, ki jih je izdajatelj prejel iz naslova državnega oglaševanja, in skupni letni znesek prihodkov iz oglaševanja, ki jih je izdajatelj prejel s strani oseb javnega prava iz tretjih držav ali subjektov pod prevladujočim vplivom osebe javnega prava iz tretje države;
- ime in priimek vseh neposrednih ali posrednih lastnikov izdajatelja, če gre pri teh lastnikih za fizične osebe, oziroma firma, sedež, davčna številka in matična številka vseh neposrednih ali posrednih lastnikov izdajatelja, če gre pri teh lastnikih za pravne osebe, z navedbo lastniških deležev oziroma deležev upravljavskih ali glasovalnih pravic v kapitalu oziroma premoženju izdajatelja, ki jim omogočajo vplivanje na poslovanje in strateško odločanje izdajatelja, kar vključuje neposredno ali posredno lastništvo države oziroma osebe javnega prava ali subjekta

pod prevladujočim vplivom osebe javnega prava;

- ime in priimek dejanskega lastnika izdajatelja, če je dejanski lastnik fizična oseba, oziroma firma,

sedež, davčna številka in matična številka, če je dejanski lastnik pravna oseba;

- spremembe podatkov iz tega odstavka in datum prenehanja izdajanja oziroma delovanja medija.«

Prvi odstavek 18. člena v 13. alineji določa, da se v razvidu medijev vodijo viri financiranja medija, skupaj z navedbo pravne podlage. Mediji se v veliki meri financirajo iz prihodkov od oglaševanja. **V primeru, da zavezanci po 48. členu ostanejo tudi podjetja v državni lasti**, bi bili mediji primorani razkriti poslovanje z naročniki oglaševanja iz vrst gospodarskih družb / podjetij v državni lasti, in to ne glede na delež lastništva države. Menimo, da to **predstavlja prekomeren poseg** v svobodo medijev. V kombinaciji z določili drugega odstavka 18. člena jih namreč prisili k javnemu razkrivanju poslovnih skrivnosti, poleg tega pa bi razkritje oglaševalca, le-tega spravilo v slabši položaj, saj bi bilo javnosti znano, kje in pod kakšnimi pogoji oglašuje. **Razkritje podatkov o oglaševalcih bi se lahko negativno odražalo tudi z vidika legitimne konkurence na trgu.** Poleg tega bi se posledično lahko **ogrozil obstoj več medijev.**

Sklepno

Predlagamo, da se:

Trinajsta alineja prvega odstavka 18. člena **črta**.

K 44. členu predloga ZMed-1 (zahteve in omejitve pri sponzoriranju)

Tretji odstavek 44. člena določa:

»(3) Sponzorirane programske vsebine ne smejo spodbujati prodaje oziroma nakupa ali dajanja v najem izdelkov ali storitev sponzorja ali tretje osebe, še posebej ne s posebnim predstavljanjem teh izdelkov ali storitev.«

Pri omenjeni omejitvi je potrebno izpostaviti, da je potrebno jasneje definirati, kaj pomeni spodbujanje prodaje oziroma nakupa ali dajanja v najem izdelkov ali storitev sponzorja. Vsa podjetja namreč vršijo sponzorstva z namenom doseganja nekega tržnega učinka, saj gre za plačano storitev in ne donacijo. Posledično lahko to popolnoma omeji posebne projekte založnikov, od katerih so le-ti, zaradi padajočih prihodkov na klasičnih kanalih, vedno bolj odvisni.

Zato predlagamo, da se po zgledu **24. člena Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah** opredeli, da sponzorirane programske vsebine ne smejo **neposredno** spodbujati nakupa ali najema blaga ali storitev, zlasti ne s posebnim navajanjem tega blaga ali storitev z namenom promocije.

Sklepno

Predlagamo, da se tretji odstavek 44. člena ZMed-1 jasneje definira na način, ki **ne bo medijev postavljajl v neenakopraven položaj napram drugim in ogrožal finančne stabilnosti medijev**, tako da bi se tretji odstavek v celoti glasil:

*»(3) Sponzorirane programske vsebine ne smejo **neposredno** spodbujati prodaje oziroma nakupa ali dajanja v najem izdelkov ali storitev sponzorja ali tretje osebe, še posebej ne s posebnim predstavljanjem teh izdelkov ali storitev.«*

K 50. členu predloga ZMed-1 (označevanje uporabe generativne umetne inteligence)

Prvi odstavek 50. člena določa:

»(1) Vsebine, pri ustvarjanju oziroma produkciji katerih so bili uporabljeni sistemi generativne umetne inteligence, se morajo povsem jasno prepoznati in se posebej ločiti od drugih programskih vsebin medija, ne glede na to, ali je bila vsebina predmet uredniškega pregleda.«

Ocenjujemo, da je potrebno v tem členu jasneje določiti načine uporabe generativne umetne inteligence v medijih. Pri tem je potrebno izhajati iz načela, da ZMed-1 ureja v prvi vrsti strojno ustvarjanje medijskih vsebin, ne pa tudi vsebin, pri ustvarjanju katerih se že sedaj uporabljajo orodja umetne inteligence, kot so npr. prevajalniki, orodja za montažo avdiovizualnih medijskih vsebin itn.. Pri tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da orodja UI tako hitro napredujejo, da je sedanja dikcija v določenih delih neprimerna že v času obravnave predloga ZMed-1, kaj šele čez eno leto ali v daljšem časovnem obdobju.

Zato predlagamo, da se določi, da se vsebine, pri ustvarjanju katerih so bili **v pretežni meri (več kot 50%)** uporabljeni sistemi generativne umetne inteligence, se morajo povsem jasno prepoznati, ne glede na to, ali je bila vsebina predmet uredniškega pregleda.

Sklepno:

Predlagamo, da se besedilo prvega odstavka 50. člena spremeni tako, da se v celoti glasi:

*»(1) Vsebine, pri ustvarjanju oziroma produkciji katerih so bili **v pretežni meri** uporabljeni sistemi generativne umetne inteligence, se morajo povsem jasno prepoznati in se posebej ločiti od drugih programskih vsebin medija, ne glede na to, ali je bila vsebina predmet uredniškega pregleda.«*

K 66. členu predloga ZMed-1 (plačilo na podlagi dovoljenja za izvajanje radijske dejavnosti)

Predlog ZMed-1 v svojem 66. členu radijskim izdajateljem nalaga novo dajatev – odmero plačila AKOS-u na podlagi dovoljenja za izvajanje radijske dejavnosti. To je v obrazložitvi pojasnjeno tako, da se s tem želi poskrbeti za kritje stroškov, ki jih ima AKOS z regulacijo in nadzorom radijskih programov.

Izdajatelji radijskih programov že sedaj plačujejo agenciji znesek za uporabno radijskih frekvenc, zato dodatna dajatev iz naslova dovoljenj za izvajanje radijske dejavnosti za namene kritja stroškov, ki jih ima agencija z izvrševanjem svojih pristojnosti v zvezi z radijskimi programi v skladu s predlogom ZMed-1 (ob tem, da obseg pristojnosti ni bistveno povečan), pomeni le še dodatno obremenjevanje izdajateljev radijskih medijev.

Predlagatelj ZMed-1 v obrazložitvi k 45. členu (omejitve obsega oglasov in radijske prodaje) pravilno ugotavlja, da je finančni položaj izdajateljev radijskih programov slab in zaskrbljujoč:

»...Razlog za to je slab finančni položaj radijskih programov, ki imajo v primerjavi z elektronskimi in digitalnimi mediji znatno nižji delež na področju oglaševanja, zgolj 2 odstotni. Na oglaševalskem trgu prednjači televizija, ki ima 82 odstotni delež, ter internetno oglaševanje, ki je v nenehnem porastu in predstavlja največjo konkurenco klasičnim medijem....«.

Dodatna dajatev oz. plačilo na podlagi dovoljenja za izvajanje radijske dejavnosti je torej vsaj kontradiktorno ugotovitvam iz obrazložitve k 45. členu, zato menimo, da bi morali 66. člen umakniti iz predloga ZMed-1.

Sklepno

66. člen predloga ZMed-1 se črta v celoti.

PODREDNO

Predlog v nadaljevanju je sprejemljiv izključno v primeru, da predlagatelj izrecno vztraja, da je dodatna dajatev AKOS-u nujna. V tem primeru izdajatelji radijskih programov lahko pristanejo izključno na bistveno ožji obseg / dodatno finančno breme, kot pojasnjeno v nadaljevanju.

Predlagana rešitev nalaga plačilo tudi radijskim programom, ki se še ne razširjajo.

Ta anomalija izhaja iz specifik postopkov javnih razpisov. Namreč, če želi izdajatelj radijski program dejansko razširjati / izvajati, mora, ob posedovanju dovoljenja za izvajanje radijske dejavnosti, s tem programom kandidirati tudi na javnem razpisu za pridobitev pravice za razširjanje radijskega programa v digitalni ali analogni radiodifuzni tehniki. Za sodelovanje na takem javnem razpisu je predpogoj veljavno radijsko dovoljenje. Izdajateljem praviloma vnaprej ni znano, kdaj bodo potekali ti javni razpisi. Ker postopek izdaje radijskega dovoljenja ni trivialen (mnenje med drugim podaja tudi SRDF, ki ima sejo samo enkrat mesečno), so izdajatelji prisiljeni, da veljavna dovoljenja pridobijo vnaprej oziroma »na zalogo«. Upoštevati je potrebno tudi, da vsi kandidati pri javnih razpisih praviloma niso uspešni, tako programi nekaterih izdajateljev ostanejo brez pravice. Če si jo še vedno želijo, jim ne preostane drugega, kot da s tem programom čakajo na naslednji javni razpis. V tem času se ti programi tako ne izvajajo. Zato odmera plačila zgolj na podlagi izdanega radijskega dovoljenja za izdajatelje radijskih programov ni vzdržna in je posledično nesprejemljiva. Stališče dodatno pojasnujemo in utemeljujemo s primerjavo s korelacijo med pridobitvijo vozniškega dovoljenja in obveznostjo za nakup letne vinjete za uporabo avtocest. Vinjeto kupiš šele, ko kupiš tudi avtomobil in še to samo takrat, če se z njim želiš voziti tudi po avtocesti. Za radijske programe velja podobno - lahko se izvajajo šele, če imajo dovoljenje za razširjanje. In šele takrat ima AKOS z njihovim nadziranjem dejansko neko omembe vredno delo.

AKOS radijske programe nadzira šele, ko imajo veljavno odločbo za oddajanje v analogni ali digitalni tehniki, kar izdajatelji radijskih programov storitve AKOS delno že plačujejo na podlagi Zekom-2 (frekvenčnine). Tako ostanejo finančno nepokrite le storitve AKOS, ki se nanašajo na radijske programe, ki se razširjajo zgolj preko digitalne prizemne radiodifuzije.

Ne nasprotujemo, da je za urejanje dodeljevanja digitalnih pravic ZMed sistemsko najbolj primeren zakon. Predlagamo pa, da se določila o obveznem prispevku izdajateljev radijskih programov ustrezno preoblikujejo na način, da se na smiseln način s prispevkom krije le dodatne stroške, ki jih ima AKOS z regulacijo in nadzorom radijskih programov, ki se razširjajo samo preko digitalne radiodifuzne tehnike.

Sklepno

Predlagamo, da se besedilo prvega odstavka 66. člena spremeni tako, da se v celoti glasi:

(1) Na podlagi odločbe o dodelitvi pravice za razširjanje radijskega programa v digitalni radiodifuzni tehniki so izdajatelji radijskih programov zavezanec za letno plačilo agenciji (v nadaljnjem besedilu: zavezanec). Plačilo v skladu s tem členom krije stroške, ki jih ima agencija z izvrševanjem svojih pristojnosti v zvezi z radijskimi programi v skladu s tem zakonom. Stroški, ki jih ima agencija z izvrševanjem svojih pristojnosti v zvezi s televizijskimi programi v skladu s tem zakonom, se krijejo s plačilom, ki je določeno v zakonu, ki ureja avdiovizualne medijske storitve.

Besedila ostalih odstavkov 66. člena predlagatelj uskladi s spremenjenimi določili 1. odstavka.

Posledično je potrebno spremeniti podnaslov k 66. členu predloga ZMed-1, ki naj se po novem glasi:
66+

. člen (plačilo na podlagi dodelitve pravice razširjanja programa v digitalni radiodifuzni tehniki)

K 71. členu predloga ZMed-1 (radijske in televizijske mreže)

Drugi odstavek 71. člena določa:

»(2) Radijska ali televizijska programska mreža se za potrebe tega zakona v mrežnem oddajnem času obravnava kot enoten televizijski ali radijski program z enotno identifikacijo, pri čemer mora biti ob vsakem pričetku predvajanja radijskega ali televizijskega programa v času, ko ta ne razširja radijske ali televizijske programske mreže, objavljena identifikacija tega radijskega ali televizijskega programa, ob vsakem pričetku razširjanja programske radijske ali televizijske mreže pa identifikacija radijske ali televizijske mreže, kot sta določeni v dovoljenju za izvajanje radijske ali televizijske dejavnosti.«

Predlog ZMed-1 uvaja dodatno ureditev za radijske ali televizijske programske mreže, in sicer v drugem odstavku prinaša **obveznost identifikacije in ustreznega ločevanja mrežnega oddajnega časa od oddajnega časa, v katerem vsak od povezanih izdajateljev ter njihovih programov razširja svoj program**. In sicer tako, da mora biti ob vsakem pričetku razširjanja programske mreže oz. pričetku razširjanja matičnega programa – torej ob pričetku vsake spremembe – objavljena identifikacija tega programa. Ob tem pa **ne opredeljuje dovolj natančno, na kakšen način se morajo radijski programi ob spremembi identificirati**. Če je s tem mišljena **zvočna identifikacija radijskega programa, je to za radijske programe neživljenjsko in zato nesprejemljivo**. Z vidika radijskih programov je določilo – v primeru, da gre za zvočno identifikacijo - v praksi praktično nemogoče dosledno izvajati, ne da bi to moteče prekinjalo trenutne programske vsebine npr. v času predvidene spremembe se še vedno lahko predvaja skladba ali druga programska vsebina.

Vsi mrežni radijski programi imajo v svojem dovoljenju za izvajanje radijske dejavnosti vpisane natančne oddajne čase skupnega / matičnega in mrežnega dela programa. Že zdaj je potrebno ob vsakokratni taki spremembi iz mrežnega v matični program in obratno dosledno izvajati tudi spremembo identifikacije s tehničnimi RDS parametri (sprememba programu pripadajočega 8 znakovnega imena in PI kode radijskega programa). Zato je dodatna zahteva, da bi tudi zvočna identifikacija sledila do sekunde natančno tem spremembam, nesorazmerna in nepotrebna.

Sklepno

Drugi odstavek 71. člena se črta oziroma se v njem izrecno navede, da to za radijske programe časovno natančno velja samo za tehnične identifikacijske parametre, medtem ko se zvočna identifikacija predvaja ob prvi priložnosti, ko nemoten potek programskih vsebin to dopušča.

Podredno:

Če predlagatelj vztraja pri tako natančnem zvočnem označevanju, predlagamo, da se dodatno navede **»ob prvi priložnosti, ko programska shema dopušča z vidika nemotenega poteka programskih vsebin«**. Na ta način bi bilo določila drugega odstavka 71. člena za radijske programe v praksi mogoče izvajati čim manj moteče za poslušalce, a še vedno dovolj informativno.

Ljubljana, 27. 5. 2024

Slovenska oglaševalska zbornica - SOZ

Slovensko združenje medijev - SZM

Letališka cesta 35, 1000 Ljubljana

T: (01) 439 6050

E: info@soz.si

www.soz.si